

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. XII. Proprius Parochus vagorum est Parochus loci, in quo pro
tempore morantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

424. Nec dictis obstat l. 11. ff. de Senatoribus: *Senatores, licet in urbe domicilium habere videantur: tamen & ibi, unde oriundi sunt, habere domicilium intelliguntur, quia dignitas domicilii adjectionem potius dedisse, quam permittasse videtur.*

Non obstat, inquam; quia intelligenda venit quoad honores, juxta Gloss. cap. fin. de Parochiis, verb. *Habitatores*, ibi: *Sed videtur contradicere quaedam lex ff. de Senatoribus: Senatores, ubi dicitur, quod licet Senatores domicilium habeant in urbe, retinent tamen jus in Provincia, unde sunt oriundi. Sed illud verum est quoad honores, non quoad onera, ff. ad Municip. Municeps, quæ est l. 23. & sic sonat: Municeps esse definit, Senatoriam adeptus dignitatem, quantum ad munera; quantum vero ad honorem retinere creditur originem.*

425. Rogas; quid sit munus? Respondeo: munus est administratio Reip. sine dignitate. Et est vel patrimoniale, si sumprum maximè requirit; vel personale, si non sumprum, sed corporis & animi laborem principaliter requirit. Igitur, *Munera*, in d. lege idem est, quod onera, ut expressè habetur ff. de Municipibus & honoribus, ubi sic lego in principio Gloss. *Dixit de municipibus, & eorum primariis: nunc de honoribus & oneribus eis imponendis.*

426. Quæris, quid sit honor? Respondeo; est administratio Reip. cum dignitate. Quamvis ergo adeptus Senatoriam dignitatem, retineat originem, quantum ad honorem; nullatenus inde sequitur, quod etiam retineat originem, quantum ad susceptionem Sacramentorum; & per consequens, quantum ad celebrationem Matrimonii, quæ, ut patet, non sunt honores, de quibus loquitur ista lex.

Nec dixeris; magis attendi debet causa naturalis, quam accidentalis, & naturalia prævalent; ergo cum sufficiat ad Matrimonium Parochus domicilii habitationis, à fortiori sufficere Parochus domicilii originis.

Respondet quippe Sanchez supra disp. 23. n. 8. quando utraque verè est causa, & confert aliquid, prævalere naturalem: secus quando causa naturalis non est vera causa; & nihil confert, ut contingit hic: nam ad Parochiam acquirendam inspicitur habitatio, quæ deficiente, impertinens est origo: & domicilium originis dicitur potentius, quia amitti nequit, sicut mutatâ habitatione deperditur domicilium habitationis. Hæc ille.

427. Sed dicit aliquis: hoc est, quod quæritur; an causa naturalis hic nihil conferat, sicut aliquid confert ad acquirendos honores, ut patet ex d. leg. *Senatores*.

Respondet: planè id quæritur; sed qui asserit, aliquid prodesse, oportet ut assertum suum probet ex jure; sicuti probatur, prodesse Senatoribus, quantum ad honores; vel

certè ex consuetudine; jam autem potius oppositum hic probatur; tum ex jure, quod in ordine ad recipienda Sacramenta à proprio Sacerdote seu Parocho, semper confiderat habitationem, excepto Sacramento Ordinis, in quo, sicut ante ostensum fuit, etiam confiderat originem; tum maximè ex consuetudine, quæ est optima legum interpres, & semper adhibuit usque ad hæc tempora, Sacramentis ministrandis, & Matrimonio celebrando, Parochum habitationis; nunquam autem Parochum originis, præterquam Sacramento Ordinis; vel proferatur casus aliquis, in quo oppositum aliquis ausus fuerit attentare, & attentatum, ab Ecclesia fuerit approbatum.

Et verò putas, quòd in causis civilibus, & criminalibus, subjiciatur quis jurisdictioni iudicis loci illius, de quo oriundus est, solo eo titulo, si alibi habeat domicilium habitationis? Erras toto cælo. Cur ergo sit subjiciendus in causis Ecclesiasticis, qualis est assistentia Matrimonii, & administratio aliorum Sacramentorum? Nulla est ratio disparitatis, nisi ubi jus positivum contrarium statuit.

Atque hæc satis de præsentis controversia, putà de proprio Parocho eorum, qui alicubi habent certum domicilium. Sequitur investigandum, quis sit proprius Parochus vagorum, id est, eorum, qui nullibi certam ac constantem sedem, seu fixum domicilium habent. De his ergo instituitur

CONCLUSIO XII.

Proprius Parochus vagorum est Parochus loci, in quo pro tempore morantur.

429. Vagus hic appellatur, qui ut jamjam dixi, nullibi certam ac constantem sedem seu fixum domicilium habet, ut communiter colligunt DD. ex l. *Ejus qui*, ff. de Municip. §. 2. ibi: *Celsus lib. 1. Digestorum tractat: Si quis instructus sit duobus locis æqualiter; neque hic quam illic minus frequenter commoretur: ubi domicilium habeat, existimatione animi esse accipiendum. Ego dubito, si utrobique destinato sit animo, an possit quis duobus locis domicilium habere; & verum est habere, licet difficile est, quemadmodum difficile est sine domicilio esse quemquam. Puto autem & hoc procedere posse, si quis domicilio relicto naviget, vel iter faciat querens, quò se conferat, atque ubi constituat: nam hunc puto sine domicilio esse.*

430. Ubi Gloss. verb. *Domicilio*: *Dicunt quidam, quòd aliud est origo, & aliud est domicilium; cum primum ex necessitate, & deserti non potest, secundum ex voluntate constituitur & retinetur.*

428. In causis civilibus & criminalibus non subjicitur quis iudici originis.

429. Quis hic vocetur vagus. L. 27. ff. de Municip.

430. Varii modi quibus amittitur domicilium originis.

tur, ut sup. eod. l. Libertus, §. Patris. Et secundum hoc non sequitur: hic habet originem, ergo habet domicilium; licet sequatur: ergo est municipis; ut sup. l. 1. Et ita hic de domicilio, non de origine dicit. Hoc non placet. Nam qui originem habet, ergo & domicilium. Unde etiam infantes statim habent domicilium: ut sup. Assumptio, in fine. Unde dicit, quod hæc terra sua originis chasmate perit, vel capta est, ut Troja: ut arg. sup. de Relig. l. Cum loca. Veli passa est aratrum, ut Carthago: ut sup. Quib. mo. ususfruct. amit. l. Si usufructus civitati. Vel omnes recesserunt, & sic est inhabibilis, arg. sup. de Col. illi. l. 3. in princip. Vel etiam per privilegium desinit, sup. eod. l. Filii. §. Senator. Hæc Gloss.

431. qui non sunt necessarii ut quis dicatur vagus. Trident.

Ubi varios assignat modos, quibus amittitur etiam domicilium originis. Qui tamen nullatenus necessarii sunt, juxta communem DD. sententiam, ad hoc ut aliquis in casu proposito dicatur, & reverà sit vagus seu vagabundus: ut colligitur ex Concilio Trident. sess. 24. de Reform. Matr. c. 7. sequentis tenoris: *Multi sunt qui vagantur, & incertas habent sedes, & ut improbi sunt ingenii, primâ uxore relicta, aliam & plerumque plures, illâ vivente, diversis in locis ducunt. Cui morbo cupiens S. Synodus occurrere, omnes ad quos spectat, paternè monet, ne hoc genus hominum vagantium ad Matrimonium facile recipiant; Magistratus etiam seculares hortatur, ut eos severè coercerent: Parochis autem præcipit, ne illorum Matrimonii interfint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint, & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtulerint.*

432. Sufficit quod nullum habeat domicilium habitacionis, aut quasi.

Certum autem est, multos vagari & incertas sedes habere, tamen dictis modis non amiserint domicilium originis. Sufficit ergo, ut aliquis dicatur vagus, quod nullum habeat domicilium aut quasi domicilium habitacionis. Hinc, qui relicto priori domicilio iter facit ad locum, in quo domicilium constituitur destinavit, censetur vagus, dum relicto priori domicilio iter agit; quia reverà nullum habet domicilium, ut satis significatur in d. lege *Ejus qui, ibi: Nam hunc puro sine domicilio esse.* Et ratio est; quia prius domicilium, cum animo & facto ipso deseruerit, jam omninò perdidit: posterius autem nondum acquisivit, cum solo animo, absque facto ipso, id est, actuali habitacione, comparari nequeat, ut patet ex dictis Concluf. præcedenti: cum ergo hic sit sine domicilio, vagus erit.

433.

Et consimiliter, qui, relicta Parochiâ, nondum statuit, ad quam migraturus sit, sed querens domum, interim in aliqua Parochia hospitat ad breve tempus, vagus dici debet respectu Parochiarum illius oppidi. Ut etiam, qui, relicta priori Parochiâ, ad aliam

se transfert, & dum domus illa, ad quam se transfert, expeditur habitatore, hospitatur in aliqua domo alterius Parochiæ.

Probat; quia non curatur de Parochia in qua ad breve tempus hospes est, non enim ibi censetur habitare, l. 1. §. Hæc autem causa, ff. de His qui effuderunt, ibi: *Hospes parochiæ non tenebitur, quia ibi non habitant, sed parochiæ hospitat.* Præterea, non est major ratio de una, quam de alia, ut dicatur propria Parochia. Tandem; quia hic sine Parochia est, priorem enim amisit, & nondum aliam acquisivit. Ita Sanchez sup. disp. 25. n. 4.

His præmissis de significatione nominis venio ad probationem Concluf. quam D. Castillo hic disp. 3. n. 133. absolute censet probabilior, præsertim pro praxi. Ratio, inquit, inquit ille, quia vagus assignatur quis proprius Parochus, cui incumbit eorum cura, qui si non sit prædicto modo, nisi speciali lege, aut consuetudine assignatus, saltem ratione districtus, in quo sine Parochia natus censetur, alioquin non habet sufficienter providum; quamvis non possent, si vellent, prædicti vagi autem adire pro administratione Sacramentorum, possent tamen Parochi recurrere ad hæc, alioquin ex munere non tenerentur; nulla autem potiori jure potest censeri illegitima, deficiente alicujus alterius designatione, quam ille, in cujus Parochia vagus actus est.

Quod etiam praxis confirmat; qui ubi non est specialiter designatus, nec Parochorum censetur obligatus ad audientiam Confessionem, ministrandam Eucharistiam, & Extremam Unctionem periculose decumbenti vagabundo, nisi ille Parochus, in cujus Parochia actus est. Hæc ille.

Sanchez autem supra n. 11. ait. Quare, inquit, Parochus potest Matrimonio vagantium interesse. Probat; quia idem est Parochus, qui ad audiendas Confessiones, & ad ministrandum Matrimonio: sed quicumque Parochus, non potest horum Confessiones audire: ergo, inquit, est major ratio de uno Parochus, quam de alio, cum nullam certam Parochiam habeat. Hæc ille.

Eandem sententiam amplectitur D. Castillo sup. cap. 14. n. 5. quamvis rejiciat probationem Sanchii, tanquam inefficacem, cum, inquit, non liceat argumentum sumere ab uno Sacramento ad aliud. Quare (probat) eam Conclufionem sumo ex D. Delebeationibus Card. supra positis. Cum enim in duabus posterioribus planè docuerint, proprium Parochum alienigenarum, qui non reputantur inter vagabundos, esse eum, in cujus Parochia etiam modico tempore habitant, pro comperito relinquunt, si vagi sint, nullum habere certum Parochum, sed quatenus

vis ejus oppidi assistere posse. Ita Pontius.

Sed ad has Declarationes Concluf. præcedenti responsum fuit; in primis, fore non esse authenticas. Secundò; aliud esse à paucò tempore habitare, & paucò tempore habitare. Nam qui & domiciliarius est; à paucò tempore potuit habitasse in loco sui domiciliu' ut clarum est.

Nec obstat; quòd una Declaratio loquatur de alienigenis; quia sic vocantur; quoniam à paucò tempore verè erant alienigenæ, jam autem per habitationem facti sunt domiciliarii aut quasi.

Atque ut loqueretur de veris alienigenis seu hospitiibus (qui tamen non dicuntur proprie habitare, ubi hospitantur, ut patet ex l. 1. ff. de His qui effuderunt, sup. allegata) equidem non satis probat illam sententiam; nam ideo dicit: *Et non sint comprehensivi in or vagabundos*; quia cum vagabundi non habeant Parochum domiciliu', extra quaestionem videbatur; Parochum illius Parochiæ, in qua habitant, tempore quo Matrimonium contrahitur, posse assistere, quod & Sanchez, & Pontius, & alii omnes admittunt: Dubium autem poterat esse de alienigenis, qui habent Parochum domiciliu', an hic, an verò ille, in cujus parochia morantur, debeat aut possit Matrimonio assistere.

Igitur illæ Declarationes non relinquunt pro comperto, si vagi sint, nullum habere certum Parochum, sed quemvis ejus oppidi assistere posse; nisi sic intelligendo, quòd quilibet possit assistere, quando in ejus Parochia contrahitur. Quòd autem Parochus hujus Parochiæ, possit venire ad aliam Parochiam, & ibi assistere, etiam invito ejus Parocho, non puto unquam Cardinales declarasse, nec de hujusmodi Declaratione cogitasse.

Nec enim sine scandalo (inquit Coninck hic disp. 27. n. 20 ubi tenet nostram Concluf.) Pastor D. Quintini conferret Extremam Uctionem vago, ægrotanti in Parochia S. Petri. Et putas, quòd sine scandalo assisteret Matrimonio? Censes, quòd sine scandalo corpus defuncti leveret, & deferret ad suam Parochiam? Et tamen tantum jus habet, ad alià Sacramenta ministranda, & ad funeralia, quantum habet ad assistendum Matrimonio, scilicet jus proprii Parochi; vel ergo non est proprius Parochus respectu Matrimonii, vel etiam est proprius Parochus respectu aliorum Sacramentorum, & respectu sepulturæ.

Quod Aliqui dicunt (inquit Coninck sup) eos nullum habere Pastorem; ideoque à quovis posse Sacramenta suscipere, non videtur verum. Quia inde sequeretur, eos à nullo, nisi à Pontifice, posse Sacramenta suscipere: quia nemo potest alicui Sacramenta

conferre, nisi proprius ipsius Pastor, vel alius, cum ejus licentia, ut bene docet Suarez to. 4. disp. 26. sect. 2. n. 7. Et praxis hoc omnino confirmat. Hæc ille.

Ego autem dico: in illa sententia, vel nullus est proprius, præter Pontificem, vel omnes sunt proprii, vel habent licentiam à proprio, id est, à Pontifice, hoc ipso, quòd eliguntur; ubi autem Pontifex dedit hanc licentiam vagabundis, non reperio; quòd etiam omnes sint proprii, qui antea erant alieni, eo ipso, quòd aliquis fiat vagabundus, unde probatur? Ergo nullus est proprius, præter Pontificem; ergo, ut bene argumentatur Coninck, à nullo possunt recipere Sacramenta, præterquam à Pontifice, vel alio de ejus licentia.

Pontificem autem omnibus generaliter dedisse illam licentiam, non ostenditur, ut jam jam dixi, ex aliquo jure; neque talis licentia rationabilis foret, cum nulla illius sit necessitas, & possit parere turbationem, si vagabundus, decumbens in una Parochia, alterius Parochiæ Parochum vocet ad Confessionem audiendam, & alia extrema Sacramenta administranda, & similiter ad assistendum Matrimonio, ad levandum corpus defuncti, & similia.

Planè itaque dicendum videtur, eum, in cujus Parochia habitat, pro tempore habitationis, licet modicæ, esse proprium Parochum, qui non solum possit, sed etiam teneatur ei administrare Sacramenta; & per consequens assistere ejus Matrimonio, & alia circa eum tam vivum, quam defunctum exequi, quæ exequeretur, si in eo loco haberet domiciliu' vel quasi domiciliu', ut sic illi vagabundo sit sufficienter provisum, quoad salutem animæ suæ, & ut evitetur omnis perturbatio, & omne scandalum, quòd aliàs natum esset oriri.

Atque ex his facillè responderetur ad probationes Sanchii. Ad primam quidem: eandem esse rationem Confessionis & Matrimonii; & ideo sicut non potest quilibet audire Confessionem; sed ille solus, in cujus Parochia pro tempore moratur, ut latius ostendimus Disp. præcedenti Sect. 1. Concluf. 7. ita nec quilibet potest assistere Matrimonio, sed ille solus in cujus Parochia contrahitur.

Ad secundam autem; majorem esse rationem de hoc Parocho, quam de aliis; putà, quia moratur in Parochia hujus Parochi, ut suppono, quamvis pro brevi tempore, & non in Parochia aliorum Parochorum; quis autem non videt, magis convenire, ut Parochus in sua Parochia administret Sacramenta tam indigenis, quam alienigenis, seu hospitiibus, quam ut administret ea in aliena Parochia?

Nec dixeris cum Sanchio supra n. 7. non

Suarez.

440. Indignum Auditoris.

441. Pontifex non dedit licentiam vagis à quolibet suscipiendi Sacramenta.

Ille potest et tenetur ministrare Sacramenta, in cujus Parochia moratur.

442. Eadem hic est ratio Confessionis & Matrimonii.

Quare potius hic Parochus, quam ille possit assistere.

443. est

*Occurritur
objectioni.*

est curandum de loco hospitii ad breve tempus, nec enim acquiritur Parochia per talem habitationem.

Respondetur quippe; id tantum verum esse, respectu eorum, qui alibi habent domicilium, aut quasi domicilium, seu propriam Parochiam; secus de his, qui nullam habent propriam Parochiam. Siquidem, ut ex dictis patet, planè conveniens est, ut quilibet habeat propriam Parochiam & proprium Parochum, qui ei teneatur Sacramenta administrare; ut autem habeat plures, nullatenus est necessarium.

444.
*Vagi possunt
contrahere
coram Paro-
cho loci, etsi
in fraudem
reliquissent
domicilium.*

Itaque vagi validè & licitè possunt contrahere Matrimonium coram Parocho loci, in quo contrahunt, quàmvis in fraudem Parochi domicili, eo relicto, facti essent vagi: sicuti mutantes domicilium seu Parochiam in fraudem Parochi, possunt validè & licitè contrahere Matrimonium coram Parocho nove Parochiæ, seu novi domicili; quia non est vera fraus, dum quis utitur jure suo, ut diximus Concluf. 6. ubi de peregrinis, qui in fraudem se conferunt ad ea loca, in quibus Trident. non obligat, ut ibi validè possint contrahere abque Parocho & testibus. Legantur quæ ibi scripta sunt, & hic applicentur; quia eadem est ratio utriusque casus.

445.
*Vbi per Pa-
pam est da-
pnam Con-
fessor pro
vagi, ibi hic
solus potest
assistere.*

*Sanchez.
Spino.*

*Quid si so-
lus Episcopus
deputaverit?*

Si tamen (inquit Sanchez sup. n. 12.) esset alicubi Confessor pro vagis deputatus (ut fertur esse in Compostella) ille deberet eorum Matrimonio interesse. Quia is solus esset eorum proprius Sacerdos in eo loco. Sic Spino. Specul. testam. Gloss. 15. n. 43.

Hoc tamen intelligo, quando ex privilegio Pontificio ita esset deputatus pro vagis, ut nullus alius possit. Nam sola Episcopi deputatio non potest tollere libertatem, quam jure communi habent vagi, non subditi Episcopo, ad eligendum Parochum, cui subsint. Et quàmvis negari non possit; posse Episcopum ex justa causa reservare Parochis Confessiones vagorum, auferendo jurisdictionem, sicut potest reservare alios casus: & ita ratione hujus reservationis non possent audire Confessiones vagorum; possent tamen illi eligere alium Parochum, non subditum huic Episcopo.

*An sufficiat
simplex de-
putatio? Ne-
gat Sanchez.*

Nec credo per simplicem deputationem alicujus, qui audiat Confessiones vagorum, & prohibitionem, ne alius audiat, censi sublatam jurisdictionem; quia Trident. sess. 24. de Matr. c. 7. prohibuit Parochis, ne vagorum Matrimonio interfint, absque licentia Ordinarii; validè tamen intererunt, eà omisâ. Hæc ille.

446.
*Pontius exi-
stimat, Epif-
copum non
posse auferre*

Sed non rectè, secundum Pontium sup. n. 7. Non enim, inquit, valet ab uno Sacramento ad aliud, & ita restricta licentia ad Confessionis Sacramentum, non videtur restricta ad Matrimonium. Adde: etiam Epif-

copum non posse auferre à Parocho, qui secundum dispositionem juris Parochus est, potestatem assistendi, ita ut, si assistat, non valeat. Quare cum secundum novi juris dispositionem, à Cardinalibus explicatam, proprius vagorum Parochus sit quisvis Parochus ejus diocesis, prohibitio Episcopi oblat non potest, quo minus validè eos contempnere Matrimonio possit. Ita Basilus.

Ego autem dico: me nunquam valde authenticam novi juris dispositionem à Cardinalibus explicatam, in qua statuitur proprius vagorum Parochus, quisvis Parochus ejus diocesis. Quando eam contempnere, tunc dicam, prohibitionem Episcopi non posse obstat, quò minus validè ea Matrimonio conjungere possit. Et quædam Concluf. nostra docet, eum esse proprium Parochum, in cujus Parochia vagi contrahuntur, ideo dico, prohibitionem Episcopi obstat, quò minus talis Parochus nullatenus existens in sua Parochia, conjungi Matrimonio possit, ut probat ratio præmissa adducta, & latius infra ostendimus, etiam per salvo, ut maneat verus Parochus.

Quod addo; quia si in aliquibus locis, vel consuetudine vel lege designatus Parochus, vel Parochia vagorum, ut bene notat (inquit Dicastillo sup. n. 133.) in aliquibus Hispaniæ locis, consuetudo servanda erit, & probabilius puto, in tali casu non valere Matrimonium coram alio Parocho, quàm si vis enim lex Trident. non potest limitari vel coartari ab inferioribus Superioribus, sed solum à Papa vel Concilio generali: minores tamen alii, ut Archiepiscopi, Episcopi, &c. possunt, saltem peculiari consuetudine prescripta, designare Parochias & Parochos proprios, qui existunt in suo districtu, tum indigenis, tum habitantibus ibi, tum advenantibus habitantibus alibi domicilium, & pro more commorantibus. Assignato vero Parocho, ille censetur & non alius pro illorum Parochus pro tunc.

Unde si in aliquibus locis sic sit factum (ut audio factum) ut pauperes advenant, qui hospitantur in aliquibus Xenodochiis, in hospitalibus, habeant unum peculiarem Parochum pro tali loco, ille tantum potest assistere, ceteraque Sacramenta propria Parochi ministrare, etiam si aliqui in illis hospitalibus, in quo actu quis excipitur, sit in aliquo districtu, pertinenti ad alicujus aliteris Parochi Parochiam. Hactenus Dicastillo. Sciam bene meo judicio.

Hinc Conclufio nostra intelligenda venit de Parocho loci, in quo consuetudine vel lege non est designatus Parochus vagorum, sicuti ordinariè non est designatus; & tunc potest Matrimonio validè assistere & tunc licentiam alteri assistendi, Parochus loci, in quo

quo contrahitur, sive uterque contrahens sit vagus, sive alter tantum; nam ut dicitur Concluf. fequenti, fufficit Ordinarius seu proprius Parochus unius.

449. Ceterum ut licite affistat, requiritur, juxta Tridentinum superius allegatum, diligens inquisitio, & licentia Ordinarii. Verba textus aperta sunt: Parochis autem precipit, ne illorum (vagorum) Matrimonium inter sint, nisi prius diligentem inquisitionem fecerint & re ad Ordinarium delata, ab eo licentiam id faciendi obtinuerint.

Cumque sit preceptum in re gravissima, & valde necessaria, scilicet ad occurrendum adulteriis, ut patet ex illis verbis: Et de improbis sint ingenui prima uxore relicta, aliam & plerumque plures, illa vivente, diversis in locis docent. Cui morbo cupiens S. Synodus occurrere &c. liquet profecto, mortaliter peccare Parochum, qui, non servato hoc precepto, vagos Matrimonio conjunxerit.

450. Et idem dicendum de alio Sacerdote, qui ex licentia Parochi affistat. Quare enim ratio disparitatis? Nominat quidem Tridentinum solos Parochos; sed hoc ideo, quia ipsi regulariter affistunt; interim ratio legis etiam militat in his Sacerdotibus, qui affistunt ex licentia Parochi, & alioquin lex illa foret quodammodo inutilis; cum data occasione, quod Parochi nollent diligentem inquisitionem premittere, aut licentiam Ordinarii petere, possent affistentiam alteri Sacerdoti committere.

Igitur Trident. dicitur aliquis, per Parochos, videtur intellexisse omnes illos, qui Matrimonio possunt affistere, etiam Episcopos; hi enim quamvis in d. Decreto veniant nomine Ordinarii, a quo Parochi licentiam id faciendi obtinere debeant; equidem, si absque preavia diligenti inquisitione vagos conjungerent, quidni equaliter peccarent, atque immediati Parochi? Quippe eadem ratio utrobique militat. Ex qua utique ratione, preferimus, quando in ipsa lege exprimitur, satis congrue colligitur mens seu voluntas legislatoris.

451. Et hinc Sanchez sup. n. 8. sic ait: Quod quidem Decretum, quamvis de vagis sermonem faciat; at ob rationis identitatem, necessario comprehendit etiam alienigenas, alibi habentes fixum domicilium: nam ad Matrimonium horum in loco, ubi fixam sedem non habent, eadem diligens inquisitio, Ordinarii que licentia premittenda est. Tum; quia eadem profus ratio militat, cum enim ignoti sint, possunt alibi Matrimonio vincti esse, quae fuit ratio explicata in eodem Decreto Tridentini: tum etiam; quia olim usus obtinuerat, ne forenses ignoti Matrimonio copularentur, absque literis testimonialibus sui Episcopi. Cum hoc tamen

temperamento; nisi forensis ea etate in locum contractus advenerit, qua minime poterat Matrimonium inire; tunc enim solius Parochi auctoritate Matrimonio conjungentur; quia profus cessat ratio, assignata in Decreto Tridentini.

Intellige tamen (prosequitur idem Autor) non de quibuscumque vagis: Trident. enim in eo Decreto loquitur de iis, qui vagantur, & incertas habent sedes: quare licet illi, qui de certa Parochia intra idem mutantur oppidum, dicantur vagi, dum ad aliam Parochiam translati non sunt, sed ad breve tempus alicubi hospitantur; manifestum est de illis non loqui Tridentinum: quia non sunt vere vagantes, & incertas habentes sedes. Præterea, in illo oppido noti sunt; quare præmissis denuntiationibus in Parochia, ubi diutius habitaverunt, possunt absque licentia Ordinarii a proprio Parocho Matrimonio conjungi. Hæc ille:

Idem dicendum (inquit Pontius supra n. 2.) de illis qui in aliqua terra ab uno oppido in aliud per plures annos transeunt; non enim vagi sunt, sed alienigenæ. Unde Congr. Card. apud Farinacium sess. 24. de Matr. c. 7. n. 1. inquit: Non dicitur vagans illa mulier, quæ per octo annos in una eademque terra habitavit. Ita Basiliius.

Sed quid per unam eandemque terram Card. intellexerint, illa Declaratio non meminit. An forte totam Europam? An fortassis totam Hispaniam aut totam Franciam? Num totum Belgium? An forsitan totam Brabantiam aut Flandriam &c?

Si dixeris: intellexerunt illam terram, in qua sunt cogniti. Dic ergo consequenter, vagos hic esse omnes incognitos, & nulli alii. Sed nunquid hoc bene dixeris? Audi Dicastillonem sup. n. 137. ubi refert sententiam, quæ extendit hoc Decretum ad illos, qui ad breve tempus alicubi manent, & alienigenæ sunt, ob identitatem rationis; sunt enim ignoti, & possunt esse alibi conjugati. Sed hoc, inquit ille, non facile concesserim esse necessarium, ne transferamus leges de casu in casum non comprehensum; nec video eandem esse rationem; possent enim res examinari in loco proprii domicilii, aut aliter providentia Parochi caveri periculum, quod potuisset etiam faceri in aliis, nisi Concilium obstitisset. Hæc ille.

Quæ ego facile concesserim, juxta sententiam, quæ docet, quod in positivis non sit argumentandum a paritate, imò identitate rationis, nisi ad evitandum absurdum. Nullum autem est absurdum, quod præcipiatur Parochis, ne affistant Matrimonio vagorum, nisi prævia diligenti inquisitione, & licentia Ordinarii; secus alienigenarum, quamvis contingat, eos esse incognitos;

Ssss 3

quia

452. An decret. à Trid. intelligatur de quibuscumque vagis? Negat Sanchez.

453. Vis etiam Pontius.

454. An omnes incogniti possint hinc dici vagi. Dicastillo.

455. Videtur quod non.

L. 5. ff. de
Legibus.

quia hoc perrarum est; communiter autem vagi sunt incogniti; jam autem, ut dicit l. 5. ff. de Legibus; *Ad ea potius debet aptari jus, quæ & frequenter & facile, quam quæ perraro eveniunt.*

De vagis ergo loquitur Trident. qui frequenter & facile sunt incogniti, & improbi sunt ingenii; non autem de alienigenis, qui perraro tales sunt: quando autem contingeret tales esse, jus naturale & connaturale gratiæ dicitur, Parochum, antequam eos conjungat, debere præmittere diligentem inquisitionem; ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis, & ut caveatur adulteriū.

456.
Probatio.

Quod autem omnibus diligenter inquisitis, insuper adhuc requiratur licentia Ordinarii præcisè propter illud Decretum, hoc posset negari; præsertim cum illud Decretum sit correctorium juris antiqui, quo non requirebatur licentia illa Ordinarii: ergo strictè interpretandum, ut quàm minimam corrigat; ac proinde intelligendum de illis, qui reverà vagi sunt & incogniti; non autem de iis, qui alienigenæ, quàmvis incogniti; aut de vagis, qui cogniti sunt; quia isti nullatenus in stricta acceptione dici possunt vagi: in his autem cessat finis legis, vel potius ex fine legis cognoscimus, eos nunquam fuisse lege illà comprehensos, quæ tantum edita fuit ad evitandas fraudes, quibus verè vagantes & incertas sedes habentes, solent plures ducere uxores. Igitur hæc res dubia est, attentis præcisè verbis Trident.

An intelligatur
Decr. de
vagi, qui
cogniti sunt.

457.
Affirmati-
vam senten-
tiam defen-
dit Averfa,
citans formam
quandam
examinandi
testes.

Interim pro opposita sententia adducit Averfa q. 7. sect. 1. §. *Demum*, (ubi eam propugnat) formam, ex mandato Sanctæ Inquisitionis universalis transmissam ad omnes Episcopos, quæ examinari debeant testes inducti pro libertate contrahere volentium, in qua tandem concluditur: *Omnes locorum Ordinarii præcipiant omnibus & singulis Parochis, in eorum diocesis existentibus, ut pro Matrimonio contrahendis cum exteris, non faciant publicationes in eorum Ecclesiis, nisi certiorato Ordinario, à quo, vel ejus Vicario, prius teneantur authenticam atestationem reportare, quod pro tali Matrimonio fuerunt examinati testes in eorum tribunal, qui provent statum liberum contrahere volentium. Contravenientes autem severe puniantur.*

458.
Sed hæc for-
ma non con-
vincit inten-
tum.

Sed neque hæc verba convincunt intantum; quia dubium est, quid S. Inquisitio intelligat per ly *Exteris*. Et dici posset solum intelligere eos, qui in loco, ubi contrahere volunt, non habent domicilium aut quasi domicilium, & planè ignoti sunt.

Sufficit quod
unus sit va-
gus.

Hoc certum est, intelligi Decretum Concilii, etiamsi unus solus ex contrahentibus esset vagus, & vellet contrahere cum eive & incola loci, Nam ex parte illius pos-

sunt esse impedimenta, & præsertim legitimis cum alio conjuge in alio loco, quod præsertim confideratur à Concilio. Ita Averfa supra.

Illud pro limite hujus Conclusionis addiderim; dictum Decretum minime irritat Matrimonium aliter contractum. Quod ut lex aliqua, actum, quem prohibet, irritare censetur, necesse est, ut vel contineat clausulam expressè irritantem; vel sensu sit usu recepta; vel concedat potestatem actus, non solum appositâ conditione, sed etiam conditionatè; aut denique præbeat actum ratione effectus permanentem. Sed nihil horum competit dicto Decretum, ut nimis manifestum est; ergo &c.

Enimvero si hæc fuisset intentio Tridenti indubie eam expressisset in Decreto immo te cap. 1. ejusdem sessionis; ibi autem Matrimonii essentiam seu valorem tammodo desideratur præsentia Parochi, & non testimonium. Et nonne Matrimonium, si quis denunciationibus valet? Placet denunciantium finem requiritur hæc denunciantium vagabundis, ad quem pro indignitate denuntiationes.

Denique, Ecclesia absolute non prohibet Matrimonium absque dicta diligenti licentia; sed tantum præcipit Parochis, ut diligentiam præmittant, & licentiam obtineant; ergo omisso ejus, cuius existens tamen vitiat Matrimonium, & non quod id speciale est in Matrimonio, ut in aliis prohibitionibus, absque Decretum, non censetur annullari.

Atque sic declaratum esse à Cardinalibus, dicunt Henriquez lib. 11. de Matr. c. 3. n. 3. cum Aliis, quos citat Sanchez lib. 1. n. 17. quorum tamen ego (inquit Pontius sup. n. 8.) Declarationem non legi in casibus, quæ excusæ circumferuntur: tamen apud me, inter quasdam manus, quas accepi ab illustrissimo D. Ioh. P. tocarro Calagurritano primario, Cordubensi, denique Conchensi Episcopo Supremæ Inquisitionis Senatûs Supremo Judice, viro cujus integritatem multoquam debebit oblivio. Inter illas ergo habetur: *Ut Matrimonium contractum, & solvatis solemnitatibus, traditis à Concilio, sponsi vagabundo, qui resistit, & recalcitravit, præsertim, quod Matrimonium fuerit celebratum, nullâ factâ sui status investigatione, neque Parochum habuisse licentiam ab Ordinario suo, juxta dispositionem Concilii sess. 24. c. 7. validum sit, & non videri nullum.* Hæc ibi. Ita Pontius.

Quod autem dictum est de Parochis, idem dicendum est de aliis Sacerdotibus, qui ex licentia Parochi assistunt Matrimonii vagorum; scilicet peccare, si id faciunt.

non præmissa diligentia, & licentia (ut superius adhuc diximus) quamvis aliquando Matrimonia sic contracta valeant.

Nec valet dicere: invalida est licentia Parochoi contra præceptum Tridentini; nam in primis fieri potest, ut Parochus concedat licentiam, salvo Decreto Concilii, sive supponens, quòd Sacerdos, cui dat licentiam servabit servanda ex dicto Decreto. Et quidem si conditionatè concedat, clarum est, quòd licentia non valeat, & per consequens nec Matrimonium, deficienti conditione. Sin autem absolutè, intendens equidem observationem Tridentini, valet licentia, & per consequens Matrimonium, estò Sacerdos non observet Tridentinum.

462. Sed quid, si Parochus ipse non intendat observationem Tridentini; sed positivam transgressionem? Respondeo: sicut ipsius assentientia contra illam prohibitionem, non est invalida, quia est simplex prohibitio, ut dictum est; ita neque invalida erit ejus licentia, & per consequens assentientia alterius Sacerdotis, cui licentiam assistendi concessit. Atque hæc tenent de Parocho vagorum. Pergo ad alias difficultates, & quæro primò: utrum sit necessarium ad Matrimonii valorem, ut assistat proprius utriusque contrahentis Parochus. Secundo; an valeat assentientia in aliena Parochia. Hæc est nostra resolutio.

CONCLUSIO XIII.

Valet Matrimonium, contractum coram proprio Parocho unius contrahentium, etiam in aliena Parochia.

463. UT à certis exordiamur: quotidiana praxis clamat, non esse necessariam præsentiam utriusque Parochi, quando contrahentes sunt ex diversa Parochia, sed satis esse unum ex illis. Nam Tridentinum nihil aliud requirit, quam ut Matrimonium contrahatur, præsentè Parocho; quod tunc fit, quando coram uno ex illis contrahitur.

Quamvis enim quoad reliqua Sacramenta, Parochus alterius contrahentis, non fit utriusque Parochus; secus tamen quoad Matrimonium, ratione connexionis, eò quòd Matrimonium non nisi inter duos consistere possit; arg. leg. 10. ff. Quemad. servit. amitt. in principio: Si communem fundum ego & pupillus haberemus: licet uterque non uteretur, tamen propter pupillum & ego viam retineo. Ubi Gloss. verb. Et ego Quia, inquit, individuum est, idèque aut tota retinetur, aut tota amittitur. Cum ergo Matrimonii contractus individuum sit, ita ut ab uno sine altero iniri nequeat, eo ipso quòd

quis est Parochus ad conjungendum unum, per necessariam connexionem erit ad utrumque.

Et confirmatur (inquit Sanchez supra n. 4.) quia re concessa, omnia necessaria ad illam comparandam conceduntur; l. 2. ff. de Jurisd. om; Jud. ibi: Cui jurisdictionis data est, ea quoque concessa videntur, sine quibus jurisdictionis explicari non potuit. Et cap. Præterea, de Offic. deleg. in fine, ibi: Ex eo, quòd causa sibi committitur, super omnibus, quæ ad causam ipsam spectare noscuntur, plenariam recipit potestatem. Ergo cum proprio Parocho committatur, suum Parochianum Matrimonio conjungere, censetur etiam commissum, alienum cum suo conjungere, cum hæc necessario connexa sint. Hæc ille.

Sed contra, dicit aliquis: hæc non vincunt, seclusa praxi. Quippe probandum restat, uni soli Parocho committi, suum Parochianum Matrimonio conjungere subdito alterius Parochi. Sicut enim denuntiationes tali casu faciendæ sunt ab utroque Parocho, ut patet ex Trident. sess. 24. de Matr. c. 1. ibi: Ter à proprio contrahentium Parocho... publicè denuntietur, inter quos Matrimonium sit contrahendum. Ubi loquitur Concilium in plurali dicens: Contrahentium, & non in singulari: Contrahentis: cur itidem uterque Parochus non debeat assistere, cum eodem modo loquatur in Decreto irritante: Qui aliter quam præsentè Parocho... Matrimonium contrahere attentabunt? Ubi etiam loquitur Concilium in plurali de contrahentibus, & non in singulari de contrahente aliter, quam præsentè Parocho: ergo similiter hoc Decretum requirit præsentiam utriusque Parochi, quando contrahentes sunt diversarum Parochiarum.

Respondeo neg. Consequentiam. Rationem do disparitatis: quia denuntiationes non sunt quid individuum, sed commodè diversis in locis, & diversis temporibus fieri possunt, & conveniens planè ad finem earum est, ut fiant in utraque Parochia, per consequens ab utroque Parocho; quippe in aliena Parochia minus noti sunt contrahentes, ut faciliè impedimenta, si quæ subint, possint aperiri, qui est finis denuntiationum. At verò contractus Matrimonii individuus est, ita ut ab uno sine altero fieri non possit, ut Omnes fatentur, & idèò Parochus unius, est etiam quoad istum actum Parochus alterius; adeòque dum unus Parochus assistit, assistit Parochus utriusque; porò dum unus Parochus denuntiat, non propterea Parochus utriusque.

Immo, inquis, utriusque; quia, ut jam dictum est, Parochus unius est Parochus utriusque. Fateor; sed respectu Matrimonii, non denuntiationum.

464. Confirmatur. L. 2. ff. de Jurisdia.

Cap. 5. de Offi. deleg.

465. Objectio.

466. Solutio.

467. Solutio impugnatur.

Sed